

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת חולין

דפים נד - ס, פרשת יתרו תשע"ט

דרך ישרה תמצית הדף

דף נד-נה

*מקום הדריסה והבדיקה. *הכשירות בבהמה.

מקום הדריסה והבדיקה 1. פליגי האם הבדיקה היא גם אם האדים הבשר שכנגד המעים, או כנגד כל החלל וזהו מכף המוח עד לירך ואפילו בסימנין, ושמעינן דיש דרוסה לסימנין ודווקא עד שיאדימו הסימנים עצמם ולא הבשר שכנגדן והשיעור במשהו. 2. דרסה ונרקב הבשר דנין כאילו אינו, ונתמסמס זהו כל שהרופא גורדו ומעמידו על בשר חי וה"נ ריאה שמתפרקת כאשר מגביהים אותה. 3. נמצאת הגרגרת שמוטה ושחווטה לר"ל כשירה כיון דא"א לשמוטה שתיעשה שחווטה אם לא תפס בסימנים, ולרבי יוחנן יביא ויקיף ויראה אם דומין. אלו כשירות בבהמה 1. ניקבה או נסדקה הגרגרת עד שתחסר כאיסר האיטלקי ושיעורו כדינר הבא מהרי אררט, ולפי ר"נ עד ולא עד בכלל, ומייתי מחבל היוצא מן המטה ושיעור הנקב בכלי חרס דכל שיעורי חכמים להחמיר חוץ משיעור כגריס של כתמים בנדה. 2. נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח. 3. ניקב הלב ולא לבית חללו. 4. נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה. 5. ניטלה הכבד ונשתייר ממנה כזית. 6. המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה. 7. ניטל הטחול, אבל אם ניקב הוא טריפה, והא דאמרינן דהחותך מטחול הבהמה אסור באכילה אבל הבהמה שריא זהו בניטל אבל בניקב אף הבהמה אסורה או דזהו בניטל ופסקינן כוותיה בניקב בעביו למעלה אבל אם לא יצא לחוץ ונשאר כעובי דינר זהב או ניקב כולו בקולשיה. 8. ניטלו הכליות, ולרכיש לקתה אף בכוליא אחת הוי טריפה אם מגיעה לאמצעיתה וכן הלכה. ולהו"א מוכחינן מדין ניקב שכל הכשר בריאה כשר בכוליא, ודחינן דאין לדמות טריפות להדדי ופסלינן בכוליא מוגלא ומים עכורים או סרוחים וכן הקטינה. 9. ניטל לחי התחתון. 10. ניטלה האם שלה וזהו טרפחת ושלפוחית. 10. חרותה שצמקה הריאה שלה, בידי שמים כשירה, בידי אדם או בידי כל הבריות טריפה, ומייתי דניתן לבדוק זאת ע"י נתינת הריאה לכלי חרס עם מים. 11. הגלודה שהתקלף עורה ר"מ מכשיר ואח"כ הודה לחכמים דפסול, ואם נשאר בו כסלע כשר. ומקום השיר: על פני השדרה כולה ברוחב סלע, ראשי פרקים, מקום טבורו ובעי בניטולו רק מקומות אלו בלבד, ולרב כל העור מציל חוץ מעור בית הפרסות ולרבי יוחנן עור בית הפרסות מציל כיון שאת המשנה ואלו שעורותיהן כבשרן שונה בלשון יחיד. לרבי יוחנן אלו טריפות דווקא ולר"ל אלו כשירות דווקא, ואיכא בינייהו בוקא דאטמא דלר"י כשירה ולר"ל טריפה.

דף נו

*הטריפות בעוף. *בדיקת המוח בעוף.

הטריפות בעוף 1. נקובת הוושט. 2. פסוקת הגרגרת. 3. הכתה חולדה על ראשה דחיישינן שניקב קרום של מוח. 4. ניקב הקורקבן. 5. ניקבו הדקין. 6. נפלה לאש ונחמרו בני מעיה, הוי טריפה אם הכבד הלב והקורקבן שהם אדומין הוריקו או שהירוקין האדימו ושיעור השינוי במשהו, ובמקרה ששלקן אם חזרו לצבעם כשר דאמרינן שרק נכנס בהם עשן, ואם שלק ואז השתנו פסול דאמרינן שהתגלה שהם טריפות ואין צריך לבשל כיון דלא מחזקינן ריעותא. 7. נדרסה או הוכתה בכותל ע"י אדם או שרצתה בהמה כשרה רק אם שהתה מעת לעת,

וצריכה בדיקה בחוט השדרה. ואמרינן דכל הטריפות שנמנו בבהמה כנגדן בעוף, ובנוסף נשבר העצם בעוף של מים אף שלא ניקב הקרום של המוח.

בדיקת עוף ששנשך ע"י חולדה דחיישינן שניקב קרום של מוח 1. להו"א דזעירי אין בדיקה לחולדה כיון ששיניה דקות ועקומות. 2. מכניס ידו לפיו ודוחק כלפי מעלה ואם המוח מבצבץ הוי טריפה, ואידך קסבר דמאכיל את ישראל נבילות. 3. בודק מלמעלה ע"י מסמר ורואה אם מתעכב בנקב, ולאידך מפסיד ממון ישראל כיון דיכול לנקב. 4. כנגד השמש. 5. ע"י מילוי מים במוח. 6. ע"י קש וכמו בבדיקת מסמר, ובעוף של מים לא מהני בדיקה כיון שקרומו רך.

דף נז

*הכשירות בעוף. *ריפוי הטריפות.

1. גרירת שניקבה או נסדקה. 2. הכתה חולדה על ראשה במקום שאילו ניקב אינו טריפה. 3. ניקב הזפק ולרבי אפילו ניטל, וגג הזפק שיעור ניקבו במשהו כמו הושט כל שנמתח עמו. 4. יצאו בני מעים ולא ניקבו, אבל אם היפך בהם הוי טריפה שנאמר הוא עשך ויכוננך וילפינן שה' ברא באדם כונניות מלשון בסיס או שעם ישראל כרכא דכולא ביה. 5. נשברו גפיה והם עצמות הכנפים כשירה. ושוטת גף לרב הוי טריפה דחיישינן שמא ניקבה הריאה, לשמואל תיבדק, וחזקיה קאמר שאין ריאה לעוף לא לינפל ולא ליחמר ודחינן שהריאה כעלה של וורד בין אגפיים. 6. נשברו רגליה מצרכינן בדיקה בצומת הגידין ופליגי האם שמוטת ירך כשירה או טריפה, ולכו"ע נחתך צומת הגידין הויא טריפה. 7. נמרטו כנפיה, ולר"י אם ניטלה כל הנוצה פסולה. ומייתי דברי ר"יש שהנוצה מצטרפת לפיגול ובעי למימר דתרוייהו אמרו דבר אחד, ודחי דר"י קאמר דווקא בטריפה כיון שאינו מגין משא"כ בפיגול, ור"יש קאמר בפיגול אבל לא בטריפה משום דקסבר שאינו מגין.

1. ר"י בן נהוראי אמר לריב"ל שהיתה רחל שנקצר הקנה שלה ועשו קרומין של קנה וחיתה. 2. לר"יש בן חלפתא נשמטה ירך של תרנגולת ועשו לה שפורפרת של קנה וחיתה, ודחינן דהוה רק תוך י"ב חודש. 3. לר"יש בן חלפתא היתה תרנגולת שניטלה נוצתה והניחה בתנור וכרכה במטלית חמה וגידלה כנפיים האחרונים יותר מהראשונים ועשה לאפוקי מר"י דקאמר ניטלה הנוצה פסולה דאף אם טריפה משבחת אינו במה שנטריפה בה, ואמרינן שהיה עסקן בדברים שבדק האם לנמלים אין מלך בכך שהרגו נמלה ששיקרה. 4. אם עברו י"ב חדש אינו טריפה, ומייתי מאחד שנפחתה גולגלתו בימות החמה ועשו לו דלעת יבשה וחי עד ימי הצינה.

דף נח

*סימנים בטריפה ולידה. *הבריות החלושות. *חסר ויתר בבע"ח. *חולאים ומאכלים בבהמה.

1. ספק טריפה מותר אם יש בו סימנים שאינו טריפה, וזהו: שעברו י"ב חדש, שלשים יום, משבחת, או נקיבה שילדה. והשמועות בדן טריפה יולדת 1. ביצת טריפה, אותן שהיו במעיה בשעת הטריפה לל"ק אסורות דקסבר טריפה יולדת ולל"ב מותרות אם טענה שוב, ומכאן ואילך מותר לל"ק דהוי זה וזה גורם ולל"ב מזה שטענה התברר שאינה טריפה. 2. ביצת טריפה אסורה מפני שגדלה באיסור, לל"ק בספנא מארעא דליכא זוזי"ג ולל"ב בביצים שהיו בתוכה בשעה שנטרפה. 3. ולד טריפה לר"א לא יקרב ולרב יהושע יקרב, פליגי לל"ק בנטרפה ולבסוף עיברה האם זוזי"ג אסור ולל"ב כשעיברה ולבסוף נטרפה האם עובר ירך אמו, ונחלקו בדינו למזבח להודיעך כח דהיתרא של רבי יהושע.

1. כל בריה שאין בו עצם אינו מתקיים י"ב חדש, ולכן פרי תלוש שהתלע מותר לאחר י"ב חדש אבל במחובר אסור. 2. הזבוב שנקרא בקא לא חי יותר מיום, והא דאמרי אינשי עליו שבע שנים זה יחסית אליו וכמו ששים כלי ברזל התלויים בעוקצו. 3. זבוב אינו חי יותר משנה.

1. בהמה בעלת ג' או ה' ידים הוי בעל מום לגבוה, וברגלים הוי טריפה דכל יתר כנטול דמי. 2. שתי סניא דיבי הוי טריפה, ואם שופכות זה לזה כשירה. 3. קנה מבית הכוסות להמסס אינו טריפה דמצוי בחיות בר, אבל קנה מבית הכוסות לכרס הוי טריפה. 4. שני מעים היוצאים בשני מקומות בעוף כשירה ובהמה טריפה, ואם יוצאין ממקום אחד וכלין עד כאצבע כשירה ופליגי האם בעינן שיחזרו ויתחברו.

1. אחוזת דם מעושנת ומצוננת כשירה. 2. שאכלה צואת תרנגולים שתתה מים הרעים ואכלה תיעה פלפלין הרדופני או סם המות של בהמה כשירה. 3. אכלה סם המות של אדם הכישה נחש ננשכה ע"י כלב שוטה, אינה טריפה אך אסורה משום סכנת נפשות, ונשוכת נחש ניתן לבדוק ע"י שמכניס לתנור. 4. אכלה חלתית קרטין טריפה ועלה כשירה, ואמרינן שהאוכלם קודם אכילה עורו מתקלף מחמת קדחת, וכן האוכל אליבא ריקנא בתקופת תמוז ט"ז ביצים וארבעה אגוזים שבעה גרעיני צלף רביעית

***סימני כשרות בע"ח. *סימני כשרות בהמה.**

1. סימני בעלי חיים 1. סימני בהמה נאמרו בתורה, כל המפרסת פרסה ושוסעת שסע ומעלת גרה. ואמרינן להוי"א דכל בהמה שמעלה גרה בידוע שאין לה שיניים למעלה וטהורה, ולמסקנא כל שאין לה שיניים למעלה טהורה. 2. חיה בכלל בהמה שנאמר זאת החיה, ואמרינן דאם יש לה קרניים וטלפים זהו סימן שהיא חיה וקלבה מותר ולרבי דוסא אם יש קרניים ודאי יש טלפים וקרש הוי חיה אף שיש לה רק קרן אחת. וסימני הקרניים אם הם מפוצלות שרי ואם לאו בעינן: כרוכות כקליפות, חדורות שהן חדות וחרוקות בחריצין סמוכים, ופליגי בדין עיזא דכרכוז מכיון שנקראת עז. 3. סימני בדיקת העוף נאמרו ע"י חכמים, כל עוף הדורס טמא ולראב"צ כל החולק את רגליו, וכל עוף שיש לו אצבע יתירה וזפק וקורקבן נקלף טהור. 4. כל חגב שיש לו: ארבע רגלים, ארבע כנפים, קרצולים שהם הרגלים הארוכות, וכנפיו חופין את רובו, והיינו רוב ארכו ורוב הקיפו ולהלכה בעינן תרווייהו, ולרבי יוסי בעינן נמי ששמו חגב. 5. דגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת, ולר"י שני קשקשין וסנפיר.

המהלך במדבר ורואה בהמה מעלת גרה שסימני טהרתה חתוכים כיצד ידע אם היא טהורה 1. אם פרסותיה חתוכות ואין לה שיניים למעלה בידוע שהיא טהורה ובלבד שיכיר בן גמל, וילפינן שנאמר כי מעלה גרה היא שה' שליט בעולמו ויודע שרק גמל מעלה גרה וטמא. 2. אם פיה גמוס בודק בפרסותיה ובלבד שיכיר חזיר, וכנ"ל. 3. פיה גמוס ופרסותיה חתוכות אם בשרה שבכנפי העוקץ עשוי שתי וערב בידוע שהיא טהורה, דהכי גמירי.

***ריב"ח והקיסר. *מעשה בראשית. *מקראות שראויין לשרוף.**

המעשים ברבי יהושע בן חנניה והקיסר 1. טגרס הוא אריא עילאי ובין אונא לאונא יש תשע אמות, וכיון שה' נמשל אליו רצה הקיסר לראותו, וכשהיה במרחק ארבע מאות פרסה נהם וכל המעוברות הפילו וחומת רומי נפלה, ובמרחק שלש מאות פרסה נהם ונשרו לגברים השיניים והחניכיים והמלך נפל מכסאו לארץ ואז ביקש שיחזור למקומו. 2. הקיסר רצה לראות את ה' וריב"ח העמידו נגד השמש בתקופת תמוז וא"ל שישתכל ולא יכל וא"ל שזה אחד מהשמשים. 3. רצה להכין לה' סעודה, והכין בשפת נהר ששמו רבינתא בששת חדשי הקיץ ובאה הרוח ונשאה ובששת חדשי החורף ובא הגשם ושטף, וא"ל ריב"ח שאלו רק עבור מכבדי הבית מפני האבק. 4. בת הקיסר אמרה שה' נגר שנאמר המקרה במים עליותיו ולכן שיעשה לה פלך, והיא הצטרעה והביאו לה פלך וישבה בשוק וא"ל שה' רק נותן ולא לוקח.

השמועות במעשה בראשית 1. שור שהקריב אדם הראשון היתה לו קרן במצחו וכן קרניו קדמו לפרסותיו שנאמר מקרין מפריס. 2. כל מעשה בראשית נבראו בקומתן בדעתן ובצביונם שנאמר וכל צבאם. 3. כאשר ה' אמר באילנות למינהו, נשאו הדשאים ק"ו שאין רצון ה' בערבוביא ומיד כ"א יצא למינהו, ואז אמר שר העולם יהי כבוד ה' לעולם, ובעי האם לפי"ז המרכיב שני דשאים חייב או פטור. 4. ה' עשה את שני המאורות בתחילה גדולים, וכיון שהירח קטרג שא"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד הוצרכה למעט את עצמה, וה' פייסה: בממשלה ביום ובלילה, במנין הימים והשנים, ובקריאת הצדיקים ולא התיישבה דעתה, ושעיר ר"ח בא ככפרה לכן נאמר בו לה'. 5. ביום השלישי נאמר ותוצא הארץ, ועמדו על פתח הקרקע עד ליום הששי שאדה"ר בקש רחמים וירדו ושמים וצמחו, ומכאן שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים וכן מצינו בר"ח בר פפא. 6. השסועה זוהי בריה בפ"ע שיש לה שני גבין ושני שדראות, ומכאן ראה שיש תורה מן השמים שהרי משה רבינו לא היה קניגי או בלסטרי דהיינו צייד. וכן כתבינן באגדתא לשון ארונקי לגבי הקושיא שנאמר חמשת סרני פלשתים ונמנו שש, ומתריצין שארונקי היו חמש והיינו החשובים, או שהעוים באו מתימן ונקראו כן ע"ש שעוותו את מקומן או איוו לאלוהות הרבה, או שכל הרואה אותן אוחזתו עוית דהיינו חלחלה.

מקראות שראויין לשרוף והן הן גופי תורה 1. העוים היושבים בחצרים הושמדו ע"י כפתורים, דמכיון שאברהם נשבע לאבימלך באו כפתורים והורישום, וכך יכלו ישראל לכבוש. 2. וכן סיחון לקח את חשבון ממואב מכיון שנאסר עליהם להלחם עם מואב. 3. החרמון נקרא שריון ושניר ומלמד שכל מלך בנה כרך וקרא לו על שם הרי ישראל. 4. יוסף העביר את מצרים לערים, בכדי שלא יקראו לאחיו גולים.

שאלות לחזרה ושינון

א דף נד- נה

א. השמועות בדין טריפה יולדת (3)

ב. הבריות החלושות (3)

ג. דין חסר או יתר בבע"ח (4)

ד. חולאים ואכילת מאכלים רעים בבהמה (4)

א דף נט

א. מקום הדריסה והבדיקה (3)

ב. אלו כשירות בבהמה (13)

א דף נו

א. סימני בעלי חיים (6)

ב. כיצד ניתן להכיר בבהמה שנחתכו סימניה שהיא

טהורה (3)

א דף ס

א. הטריפות בעוף (7)

ב. כיצד בדקין עוף שננשך לידע שלא ניקב קרום

של מח (6)

א דף נז

א. המעשים ברבי יהושע בן חנניה והקיסר (4)

ב. השמועות במעשה בראשית (6)

ג. מקראות שראויין לשרוף והן גופי תורה (4)

א. הכשירות בעוף (7)

ב. ריפוי הטריפות (4)

א דף נח

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזר יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חרדים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~329~

המערכת